

Soroll de sabres en la policia valenciana

L'any 1993 es va crear la policia autonòmica valenciana amb efectius de la Policia Nacional espanyola. Després de cinc anys, pocs ciutadans coneixen encara la seua existència mentre que els policies autonòmics es queixen de la manca de recursos.

El balanç dels cinc primers anys de funcionament de la policia autonòmica valenciana és ple de clarobscur. La seua inexistent imatge pública i els pocs mitjans de què disposa —amb només 260 homes en el cos— són alguns dels problemes encara sense resoldre. El model de seguretat pública triat per l'anterior govern autonòmic va apostar per l'adscripció d'unitats de la Policia Nacional a la Generalitat, en comptes de crear un nou cos policíac com va fer Euskadi i Catalunya. Ara com ara, la policia autonòmica valenciana es troba, després d'un lustre de funcionament, en una via morta. Tot i que les seues actuacions no han deixat de créixer en els darrers anys, ni les seues partides pressupostàries, ni els efectius materials ni els humans han augmentat en la mateixa proporció. A més, el Sindicat Unificat de Policia (SUP) ha denunciat amb contundència les demores a l'hora de pagar serveis que fan els policies autonòmics, com ara la protecció d'alts càrrecs de la Generalitat Valenciana, que en alguns casos no s'han remunerat des de fa dos anys. Tot plegat, un cos policíac condemnat a passar desaperebut a causa d'una política ben poc autonòmica.

Un model mixt. L'Estatut d'Autonomia del País Valencià, en el seu article 36, diu que "hi haurà un cos únic de Policia Autonòmica de la Comunitat Valenciana que estarà regulat per Llei de les Corts Valencianes, d'acord amb el que

estableix la Llei Orgànica prevista en la Constitució". Però del que disposa l'Estatut al model de policia que existeix a hores d'ara, hi ha una distància molt gran.

El primer pas per aconseguir una policia valenciana el va fer l'any 1993 el govern socialista quan va demanar al Ministeri de l'Interior que adscriguera una unitat de la Policia Nacional a la Conselleria de Presidència. El marc legal que

Els sindicats policíacs han denunciat demores en el pagament de la vigilància d'alts càrrecs de la Generalitat.

va fer possible aquesta situació, la Llei Orgànica 2/1986 de forces i cossos de seguretat de l'estat, dona a les comunitats autònomes que no facen l'ús del seu estatut per crear una policia diferent la possibilitat de crear un cos mixt de policia. El resultat va ser un model híbrid entre la policia espanyola i els Mossos d'Esquadra de Catalunya.

Moltes actuacions, pocs recursos. Si ens atenem a les estadístiques de les actuacions de la

policia autonòmica, els seus integrants no donen l'abast per cobrir totes les competències assignades per la Generalitat Valenciana. A les feines encarregades, com ara "la vigilància i protecció de persones, òrgans i edificis de la Generalitat Valenciana; vetllar pel compliment de disposicions i ordres de la Generalitat Valenciana", s'hi han d'afegir, a més, els delictes ambientals i la protecció als menors d'edat. Tot i els diversos i variats assumptes en què han de donar servei aquests homes i dones, els recursos materials de què disposen no són gaire grans. Un exemple de la mancança de mitjans que pateixen els policies per acomplir amb les seues competències és el control que han de realitzar del nivell de sorolls a les ciutats com València. Paradoxalment, la policia autonòmica no disposa dels aparells indicats (sonòmetres) per fer-ho i ha de demanar-los a la policia local del cap i casal si vol fer aquest servei. Es dona el fet curiós que com menys mitjans materials tenen aquests homes es fan càrrec de més missions al País Valencià. Durant l'any 1997 la policia autonòmica va prestar 15.091 serveis, 11.750 més que el primer any del seu funcionament, l'any 1993.

Una part molt important del treball de la policia valenciana és la protecció del medi ambient, on s'ha donat el creixement més important respecte a anys anteriors. Concretament, el 1996 es van fer 1.481 serveis, mentre que l'any passat el nombre d'actuacions es

va situar al voltant de 2.100. Però, tot i la feina desplegada per la policia autonòmica, per al govern Zaplana aquest cos de seguretat pública no passa de ser una incòmoda herència dels socialistes. Els pressupostos no s'han incrementat en la mateixa proporció que les tasques policiaques sinó tot el contrari. Si l'any 1994 la Generalitat va destinar 519 milions de pessetes a la policia autonòmica, l'any passat només li va assignar uns exiguos 195 milions. La utilització publicitària d'aquest cos de seguretat només en actes d'especial significació mediàtica i política, i el nul cas que s'ha fet a les reivindicacions sindicals pel que fa a la remuneració dels serveis suplementaris que fan els policies, parlen molt clar de l'actitud dels populars en aquesta qüestió.

Els policies es queixen. Els representants del Sindicat Unificat de Policia (SUP), que agrupa al 90% dels gairebé 260 policies autonòmics, tenen clara la utilització política del cos. Fet i fet, el SUP ha denunciat la manipulació que

va patir quan fa poc més d'un any es va fer la suposada inauguració d'una comissaria de la policia autonòmica a l'estació del Pont de Fusta de la ciutat de València. Aquest esdeveniment —anunciat a bombo i platerets— només va ser una cortina de fum propagandística del govern Zaplana perquè al Pont de Fusta no hi ha cap comissaria de la policia autonòmica ni existia aleshores ni tampoc ara. L'edifici pertany a la Generalitat, però l'administració no ha invertit els vora seixanta milions que costa la remodelació per fer-lo servir com a comissaria. La seu central del cos es troba a l'Institut Valencià de Seguretat Pública, situat a l'Eliana (Camp del Túria) i a València només existeix una comissaria d'atenció al ciutadà situada al passatge del Doctor Serra. L'acte protocol·lari, que en principi era només per presentar els nous cotxes de la policia autonòmica, per art de màgia va convertir-se en la inauguració de la suposada comissaria principal d'aquest cos al cap i casal. Segons Antonio Páez Pastor, policia au-

tonòmic i membre del SUP, "la policia treballa a fons, però la Generalitat no es preocupa del seu dia a dia, només de les inauguracions."

Siga com siga, les queixes sindicals no s'aturen en aquest punt. Segons els representants policíacs, des que el PP es va fer càrrec de la Generalitat els policies autonòmics han deixat de rebre cursos de reciclatge en matèria de medi ambient, han estat utilitzats com a convidats de pedra en actes públics com la posada de la primera pedra en Terra Mítica o la inauguració del nou edifici del Síndic de Greuges a la ciutat d'Alacant i a més, han hagut de compartir amb la seguretat privada la protecció d'edificis públics com ara les Corts Valencianes.

Aquesta pèrdua de la formació continuada, sobretot en temes ambientals, no ha estat l'únic problema que han tingut els policies autonòmics amb el govern Zaplana. La confiança en els polítics que els van prometre més diners per fer-se càrrec de la seguretat i la vigilància del president i dels

Efectius de la policia autonòmica, al Monestir de la Valldigna.

La utilització protocol·laria dels policies autònoms ha estat habitual des de l'arribada del PP al poder. La llista és interminable: la primera pedra de Terra Mítica, la nova seu del Síndic de Greuges a Alacant...

RAFA GIL

La simbologia dels policies autonòmics respon al seu model, una barreja entre la Policia Nacional i els Mossos d'Esquadra. La imatge externa del cos policíac reflecteix l'intent de combinar els estils de la policia catalana i espanyola.

consellers de la Generalitat Valenciana ha restat progressivament en l'oblit. Sembla com si a la Conselleria de Presidència se'ls haguera oblidat pagar els seus empleats determinades feines que els va encomanar fa anys. El retard en el pagament de les dietes per desplaçaments, i dels complements econòmics per aquestes feines suplementàries de vigilància i contravigilància d'alts càrrecs de la Generalitat, arribava fins fa unes setmanes als dos anys en alguns casos. L'ex-director general d'Interior, José López Garrido, que va dimitir recentment a causa d'un escàndol immobiliari, no va solucionar res en aquesta matèria durant el seu mandat, ja que va prometre als policies moltes vegades que els pagaments es farien aviat. L'actitud contemporitzadora dels polítics populars va fer que els representants sindicals es començaren a moure pels corredors de les institucions del País Valencià a fi que els diners arribaren a les seues butxaques. Quan van començar a tocar les portes del poder polític valencià, els pagaments es van fer efectius. Com a mostra, l'exemple següent il·lustra perfectament l'estil polític del PP al capdavant de les institucions valencianes: fa uns mesos, el Sindicat Unificat de Policia (SUP) es va plantejar una

Des de l'arribada del PP al poder a la Generalitat Valenciana s'han acabat els cursets de reciclatge per als policies autonòmics.

reunió amb el president de les Corts Valencianes, Hèctor Villalba, per explicar-li la precària situació econòmica dels policies autonòmics. Curiosament, hores abans de la trobada, l'ex-director general d'Interior, José López Garrido, va convocar els representants sindicals per tractar el mateix tema a la Conselleria de Presidència. El polític popular els va prometre que tots els diners que els devia l'administració autonòmica es pagarien ben aviat. Dit i fet, dies després la paga especial de l'any 1997 va arribar als comptes corrents dels integrants de la unitat de la Policia Nacional adscrita a la Generalitat Valenciana. El nou director general d'Interior, Jo-

sep Lluís Villanueva sembla que ha seguit l'estil de fer les coses de López Garrido: mentre no s'ha fet pública aquesta situació els policies no han cobrat. L'aparició d'una notícia al diari *Las Provincias* de València fa gairebé un mes en què es denunciava aquesta situació no va agradar gaire al director general però va provocar que s'agilités el pagament de tots els sous que es devien als policies autonòmics. Actualment, la Generalitat Valenciana només deu als seus policies un mes de jornal.

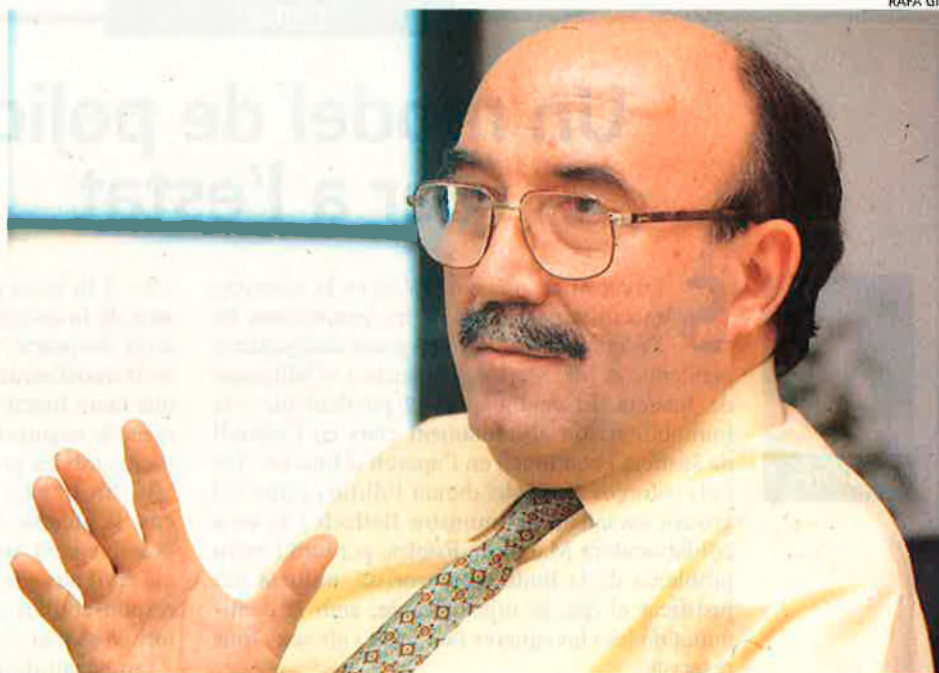
Valoració política. Els cinc anys de funcionament de la policia autonòmica i el seu futur més immediat no susciten opinions favorables entre els diferents representants polítics valencians. Pascual Mollà, d'Esquerra Unida, dubta que la policia autonòmica tinga una imatge pública ben definida perquè "a efectes pràctics al País Valencià no sap ningú, ni té idea, que la Generalitat Valenciana té competències sobre un grup de policies. No s'ha notat en res, només en la vigilància d'edificis, on també hi ha guàrdies de seguretat privats. Hauria d'existir una policia autonòmica valenciana perquè hi ha un manament estatutari que ho possibilita". A més, Mollà crítica que el model de policia valenciana siga el millor ja que "un sistema híbrid no dona major professionalitat. Es queda en el terreny de ningú perquè depèn de la Generalitat però el seu comandament depèn del Ministeri de l'Interior. No m'atreveria a dir que siga negatiu però no és la solució adequada. La solució del Partit Popular és seguir amb un model que no condueix enlloc. I dit això, em pregunte: la Generalitat vol desenvolupar l'Estatut d'Autonomia?"

D'altra banda, Ernest Fenollosa, del PSPV, reconeix que "el model de policia ha de ser consensuat. Sense voler aplicar el model català o basc s'ha de buscar un model singular valencià incrementant els efectius i la coordinació amb totes les forces de seguretat". Des de Nova Esquerra, Albert Taberner afirma que els cinc anys de

polícia valenciana "no han estat brillants perquè s'ha produït una absoluta paràlisi del model. Es va triar un d'equivocat, i ara ha quedat tot en una via morta. La renúncia a desenvolupar l'Estatut ens ha impedit de consolidar el nostre autogovern, ja que la policia és un dels elements nostres d'identitat. L'alternativa és clara: fer una llei per crear la policia autonòmica valenciana".

En aquest sentit la persona que va viure tot el procés de creació de la policia valenciana i que a més se'n pot considerar el pare polític és Emèrit Bono. Aquest saguntí va ser l'autèntic impulsor de la policia autonòmica al País Valencià durant la seua etapa com a conseller d'Administracions Públiques de la Generalitat Valenciana entre els anys 1989 i 1993. Ara es troba retirat de la política, refugiat en les seues activitats docents com a professor d'Economia Aplicada de la Universitat de València. Bono no té por de respondre amb claredat les crítiques al model de policia escollit per l'anterior govern autonòmic en mans socialistes: "el model implantat al País Valencià és el més ràpid per la certa formació de la policia nacional i perquè pensàvem que a la llarga faríem una llei de policia autonòmica pròpia. Fer aquesta llei està justificat perquè el nostre Estatut d'Autonomia ho permet, perquè s'obre un ventall de possibilitats d'introduir nous cossos de seguretat amb gent que vol ser policia. També perquè pot peculiaritzar la policia incorporant-hi gent de totes les zones del país, i perquè amb la llei se'n podria acotar el terreny d'actuació i la coordinació amb les policies locals".

Tot i que totes les forces polítiques del País Valencià, llevat del Partit Popular, opten per un nou model de policia que siga de nova creació com l'Ertzaina o els Mossos d'Esquadra, el futur de la policia autonòmica és més aviat difícil de pronosticar. Tant el govern central com la Generalitat Valenciana no s'han pronunciat sobre un nou model policíac per a l'estat espanyol i per al País Valencià. Aquesta possible re-

RAFA GIL

Durant 1997 la policia valenciana va fer 15.091 serveis, més d'onze mil més que en el seu primer any de funcionament, el 1993.

forma és, en paraules de Miquel Sellarès, director del Centre d'Estudis Estratègics de Catalunya i ex-responsable màxim dels Mossos d'Esquadra, "una de les assignatures pendents de l'estat espanyol (vegeu el seu article d'opinió a la pag. 28). El futur és una Policia Nacional descentralitzada a nivell estatal i tres policies autonòmiques: els Mossos d'Esquadra, l'Ertzaina i la Guardia Foral de Navarra. El País Valencià ha servit com un camp de proves per experimentar un model d'adscripció de policies nacionals i per estendre'ls a altres comunitats autònomes. Però ara per ara, la policia autonòmica al País Valencià no té ni cap ni

peus, és ornamental, i decorativa." Per Sellarès, la col·laboració de la policia autonòmica valenciana amb els Mossos d'Esquadra és difícil: "On hi ha més col·laboració és al País Basc entre la policia espanyola i l'Ertzaina, però també hi ha friccions. Tampoc no s'avenen gaire la Guàrdia Civil i la policia espanyola perquè si aquests darrers no tenen un comandament seriós acaben enfrontant-se als altres." De fet les relacions entre la Benemèrita i els policies autonòmics valencians no són bones. Més d'un policia s'ha queixat de les ganes d'acaparar èxits que tenen els agents de la Guàrdia Civil, sobretot en els temes ambientals en què la policia autonòmica està especialitzada. Aquesta rivalitat cada dia va a més ja que, segons alguns policies "la Guàrdia Civil ho vol tot: terrorisme, trànsit, medi ambient... tot".

Mentre el desenvolupament o la substitució d'aquest model policíac encara no figure en les agendes dels polítics valencians com un dels objectius més importants, els agents de la policia autonòmica valenciana continuaran patrullant els carrers i els camins forestals del País Valencià.

Emèrit Bono, conseller d'Administracions Públiques des de 1989 fins al 1993 amb el govern socialista, va ser l'autèntic pare polític de la policia autonòmica. Segons Bono, la seua intenció era constituir un cos de seguretat de nova creació seguint el model basc o català.

Mario Reyes